

Cal Xic Dalmau, vellíssima masia entre Calella i Horsavinyà (Cor., 1915). *Can Xic Grau* (oït *kaḡ šīkrāy*), en el camí de la Salut a can Vives de la Cortada, en el terme de St. Iscle de Vallalta (Cor., 1928).

Masover Xic i *Masover Gros*, dues masies a Lluçà (Cor., 1964). *Bauma Xica*, cova petita a Castell d'Alareny (1959). *Lo Fondo Gran* i *Lo Fondo Xic*, torrents, a Montferri (Cor., 1964). *Molló Xic* i *Molló Gros*; *Estany Xic* i *Estany Gran*, a Llessui (Cor., 1959). *Lo Camp Xic* a Aidí. *Lo Pla Xic* a Roní. *El Libon Gran*, (de l'arag. *ibon* 'estanyol') ribera amunt de Vaticelles, abans del *Libonet Xico*, a Benasc. *Comella Xica* i *Comella Gran* a la Vansa. *Serrat Xic* i *Serrat Gros* a Enviny. *Fita Xica* i *Fita Major* a Cabdella. *Port Ćik*, coll de Portell entre Gelida i Martorell. Es troba documentat en les *Cròniques musulmanes* dels segles X-XI (*Al-Andalus* XVII, 348-56). *Ribera Xica*, sinònim popular de 'Vall de Barravés' (Cor., 1933). *Pui Xico*, en el terme de Calbera (XIX, 62.14).

Barranquet de les Xiques, en el terme de Fageca (XXXV, 60.23). *Pont del Xicot* a Benigànim (XXXII, 13.18). Probablement prové del mossàrab *ponjel xicot*, «pontet petit».

Mataxicos, a Agost (Cor., 1963). Ha de tenir el sentit de «matars secs», amb fonètica mossàrab. J.F.C.

Xica, *Bini-*, V. vol. I, 297 *Xica* V. *Misc. Mos. X-Xical*, V. *Misc. Ar. X-Xiclà* V. *Misc. Ar. X-*

XICLATÍ

Possessió mallorquina del terme d'Artà en direcció a Son Cervera, oït *šīklāti* i Sa Font de *šīkəlāti*, a Son Cervera (XLI, 164.15, 178.21; Masc. 21E11).

En el *Rept.* «*Alcheria Axicratib*», te. Artà (Bof. 27.10, Quadr., 476). «alq. *Axicratib*» (f. 13r, Busquets 731). En Bof., 102 «Alch. *Alxicraten*», la mateixa amb una variant d'interès, però merament morfològica. Lliteras troba *Xicatrit* en doc. de 1273, i novament *Xiclati* a. 1381. Així també com un predi d'Artà, també en el m. Despuig, en *AlcM* etc. Trobo, en fi, *Xiclati* en un doc. de 1511.

ETIM. En el vol. I, 297, proposava, amb dubte, relacionar amb l'ar. *siqlāṭīn* (Dozy, *Suppl.* I, 663b) nom de la tela escarlata, tenint en compte que en àrab s'hi coneix una variant vulgar *siqlāṭ*, de la qual es podia formar un deriv. adjectiu *siqlāṭī* 'semblant a l'escarlata' que segons la norma vulgar portaria l'accent a la *ā* llarga, i s'hauria aplicat a terres d'aspecte vermell o sedós. Quedàrem en dubte; després de descartar alguna altra alternativa aràbiga amb *-qat-* inacceptable pel sentit i per la forma.

En tot cas, però, calia evidentment rebutjar la d'*AlcM* *aš-šukratī*, que no és (com diu) 'la gratitud', sinó només *šukr* o *šukran*; mentre que *šukratī* signi-

ficaria si de cas, incòngruament 'l a m e v a gratitud' idea extravagant i amb vocalisme discord. De tota manera la que proposàvem, també era prou xocant, en sentit semàntic i un poc rebuscada lexicalment.

Una altra en veiem, que no pateix d'aquests defectes, es basa en l'ar. *šīrka'*, documentat pel nostre *RMA.*, com variant de l'ar. clàssic i general *šārkā'* o *šārk* 'xarxa', 'llaç', 'corretja' (Dozy, I, 752) que va formar el deriv. moss. *šīrkaḡr* 'cabana', «tugurium» (*RMA.*), d'on el cast. *chiquero*¹ i el NL que hem vist, tan repetit, en el nostre art. *Xinquar* (infra). D'aquest, en nombre dual, *aš-šīrkatāin* 'les dues pletes', 'els dos *chiqueros*', d'on la forma *Alxicraten* del *Rept.* 102.

D'altra banda d'un adjectiu derivat *šīrkatī*,² amb el sentit de 'pleta o cabana', vindria l'altra variant *al-Xicratī*, amb el retrocés de l'accent, que és tan corrent en moltes condicions en àrab vulgar, i obligat si la vocal pretònica és llarga (ací es podia prolongar la *a* breu de *-atī* per fàcils analogies).

Aquesta etimologia, tindria sobre la proposada en el vol. I els grossos avantatges d'explicar millor l'aplicació toponímica, i les formes amb *-r-* quasi constants en la doc.³ antiga d'aquest NL, mentre que el canvi en *r* de /*és* corrent en tot arabisme i els moriscos neutralitzaren *r/l* enterament. Hi ha d'altra banda la transposició de *-rk-* en *-kr-*, que no deixa d'inspirar algun dubte, per més que tals transposicions es constatin sovint en els arabismes (veg. testimonis a prop. de *Xirles* als arts. *Xilxes*, *Llavarco*, *Martés*, *Xàbia*), junt amb el retrocés de l'accent. D'altra banda, el *Rept.* consigna també uns «operatoria d'*Alchicratib*», però dins l'antic terme de Palma (Bof. 122, Quadr., 510), doncs a l'altre cap de l'illa, i per tant lloc diferent, on es repeteix el mateix arabisme, però interessa veure que la *-r-* no figura enlloc, ni davant ni darrere de la *c*, això encara reforça l'etim. preferida, però d'altra banda suggereix que també tenia algun fonament l'ètimon *siqlāṭī* del vol. I essent uns obradors, s'hi podrien fer teles (escarlata, etc.). Llavors és a la influència d'aquest parònim que es deuen, en l'evolució de *šīrkatī*, el canvi *rk>kl* i l'accent reculat.

¹ De la idea de 'xarxa' i de 'plec, plegat' vénen comunament els noms d'aquest sign., com cast. *redil* i cat. *pleta* <ll. PŪCĪTA.—² És sabut que l'ar. forma adjs. en *-i* a cada moment: d'aquesta arrel vénen *šūrākī* (Belot) i també *šārkī*, que Dozy (I, 752B) documenta en moltes fonts vulgars i hispàniques.

Xico, *Xicot*, V. *Xic*

XIDEDZEDES

Nom d'unes terres del terme de Durro (XIII, 157; *E.T.C.* I, 129).